

Richterek, Oldřich

Za docentem Stanislavem Máslem

Opera Slavica. 1998, vol. 8, iss. 1, pp. 46-48

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116544>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

kritického útvaru) není zájem o psaní recenzí nikterak obrovský. Vladimír Kostřica jich napsal opravdu hodně. Nutno poznamenat, že všechny (včetně těch, které byly určeny například popularizujícím masovým periodikům) se vyznačují vedle symptomatického sdělného a vyzrálého stylu svého autora i mimořádnou odbornou profesní kompetencí a nevšedním nadhledovým postřehem, umožňujícím na nevelké ploše, kterou recenze poskytuje, přesvědčivě zachytit relevantní fakta a nazírat je v širokém komparativním kontextu. (Vzpomeňme pro ilustraci jen například z poslední doby: *Сборник генеалогических этюдов*. Rec.: *Litteraria humanitatis II*, Brno 1993. ROSSICA 1, 1996, č. 2, s. 159-160. *Všetičkova Stavba dramatu analyzuje šestnáct her*. Rec.: F. Všetička, *Stavba dramatu*, Olomouc 1996. Denní Telegraf 6, 1997, č. 31. *René Wellek, jeden z významných literárních vědců 20. století*. Rec.: I. Pospíšil a M. Zelenka, *René Wellek a meziválečné Československo*, Brno 1997. Denní Telegraf 6, 1997, č. 83. A řadu dalších...)

Rád bych jménem všech kolegů a přátel, zástupů bývalých studentů, celé české i zahraniční literárněvědné a slavistické komunity vyjádřil našemu jubilantovi přání pevného zdraví spolu s neutuchající inspirací a osobitým nadhledovým postřehem – tzn. vlastnosti, které neoddělitelně všichni spojujeme s jeho osobností, aby se na prahu životního bilancování mohl nejen ohlížet za množstvím dobře vykonané práce, ale ještě dlouho v ní stejně úspěšně pokračovat.

Oldřich Richterek

Za docentem Stanislavem Máslem

24. prosince 1997 (jakoby symbolicky na Štědrý den, necelý týden před svými 68. narozeninami) zemřel po téměř osmiletém zápase se zákeřnou chorobou doc. PhDr. **Stanislav Máslo**.

Narodil se 30. 12. 1929 ve Žďárkách na Náchodsku a s malebným i kulturním krajem severní části východočeského regionu byla spojena podstatná část jeho života. Po středoškolských letech na náchodském Jiráskově gymnáziu absolvoval filologické studium češtiny a ruštiny na Filozofické fakultě UK v Praze. K jeho celoživotním dominantním zájmům od studentských let patřilo svérázné kulturní i společenské téma raně moderní ruské historie – *hnutí děkabristů*. Upozornil na sebe už v roce 1967 jako sestavitel i autor zasvěceného

úvodu unikátní a zatím jediné české větší antologie z publicistiky a tvorby děkabristů *Modří husaři* (Praha, Odeon 1967). Bylo to v době, kdy po krátkém působení na škole v Martínkovicích a řadě let na gymnáziu v Broumově přišel jako zanícený literární badatel na Pedagogickou fakultu v Hradci Králové. Jeho vysokoškolská kariéra však byla krutě krátká; po lomových letech 1968-69 musel z fakulty odejít, mj. i s nemožností dále odborně publikovat. Zbyly jen osobní kontakty s kolegy. Oficiální styky s bývalým pracovištěm byly možné až po rehabilitaci počátkem roku 1990.

Ve složité životní situaci se mu podařilo přece jenom získat mimořádně příznivý azyl, jímž se stalo náhodské gymnázium. Rozený pedagog, neobyčejně dobrý stylist a s nadprůměrnou jazykovou kompetencí (kromě ruštiny dobře ovládal francouzštinu, angličtinu, němčinu a částečně i polštinu), a člověk s obdivuhodným zájmem o literární i kulturní dění si získal prestiž mezi svými středoškolskými studenty i kolegy. Publikáční deficit postupně kompenzoval jako zasvěcený průvodce kulturních exkurzí (rozsáhlé znalosti české literatury a kultury mu byly prospěšné) a postupně znovu i publikoval (od vlastivědných článků v regionálním tisku, redakcí *Výročních zpráv* náhodského gymnázia až k odborným statím).

Po rehabilitaci se však na hradecskou fakultu nevrátil. Nejprve s jemu vlastní noblesou (v duchu onoho tehdy aktuálního přesvědčení, že „nejsme jako oni“) nepřipustil, že by kvůli jeho návratu „měl někdo odejít“. V zápětí pak ale propukla jeho nemoc; v zápase s ní mu do posledních dnů života pomáhala vůle pracovat. Se stejnou noblesou odmítl formální uznání svojí před dvaceti lety napsané kandidátské disertace, kterou nesměl obhájit. Na nemocničním lůžku, v obtížných podmínkách (např. bez přímého kontaktu se svojí bohatou knihovnou) psal vytrvale naopak svou práci habilitační, kterou obhájl v roce 1993 (Rusko na jedné z historických křižovatek. K typologii děkabristické prózy. Hradec Králové, Gaudeamus 1995).

V přestávkách, které mu nemoc dovolila, vedl výběrový literární seminář orientovaný na téma Evropa v Rusku a Rusko v Evropě. Měl ještě spoustu nápadů a plánů, z nichž jen některé se podařilo realizovat (např. účast i vystoupení na vědecké konferenci o Egonovi Hostovském v Hronově v roce 1993, na konferenci o prof. V. Černém v Náchodě v roce 1995, série článků v regionálním tisku, které kromě vyznání rodnému kraji byly i ukázkou brilantního esejistického stylu; poslední z nich, několik týdnů před smrtí, např. byl věnován jubileu F. X. Šaldy). Nedočkal se už otištění svého příspěvku do sborníku PdF VŠP „Poznámka o O. E. Mandelštamovi“.

Všichni, kteří docenta Másla znali, obdivovali kromě mimořádného pedagogického talentu jeho široký nadhled, strhující zanícenost badatelskou, nevšední smysl pro poctivou a objektivní práci, dovednost hájit svůj názor a lidskou i vědeckou pravdu a rovněž osobité umění svoje názory i představy neobyčejně krásně i přesvědčivě stylizovat a vyjadřovat. Zasloužil si bezesporu, aby jeho jméno v českém složitém zápase o objektivní podobu rusistiky a slavistiky v posledních čtyřiceti letech nezůstalo opomenuto.

Oldřich Richterek

Slovakistika v Brně a česko-slovenské vztahy

Od září 1997 se rozšířila oborová nabídka Ústavu slavistiky FF MU o studium dalšího západoslovanského jazyka – slovenštiny –, což v podstatě znamená završení zhruba dvouletého procesu budování nové oborové struktury. Jak si slovakistika na brněnské Filozofické fakultě povede a jak si dokáže upevnit svou pozici, to ukáže čas; soudíc však dle její první veřejné prezentace má velkou šanci stát se oborem „s tradicí“. O tom pisatelku těchto řádků přesvědčil jednodenní seminář *Slovakistika v Brně a česko-slovenské vztahy*, konaný 5. listopadu 1997 v budově FF MU. Sešlo se zde 14 přednášejících a nejméně jednou tolik hostů, aby v přátelské atmosféře debatovali o společné minulosti, jejím přerušení i o další budoucnosti, která by měla přinést novou etapu v oblasti výuky slovenštiny i na poli vědeckého bádání. Daná problematika nebyla pochopitelně nahlížena jednostranně, a proto během jednání zazněly i názory na koncepci bohemistiky na Slovensku. Účastníci semináře se pak snažili najít odpověď na ústřední otázku: kde a jak navázat na přerušenu tradici a jakou podobu by měla mít tradice nová.

Ostatně – slovo „tradice“ zaznělo během dne nejednou. Mnohé bylo řečeno hned v úvodním příspěvku I. Pospíšila, který hovořil o tradici a přínosu slovenské literárněteoretické triády (komparatistika, genologie a translologie). Následně přednesl svou koncepci brněnské slovakistiky: budování jejího statutu by mělo vycházet z domácí (tedy slovenské) metodologie, svým charakterem však obor musí směřovat vstříc novým literárněteoretickým i lingvistickým proudům a pevně se začlenit do struktury studia ostatních slovanských jazyků a literatur.

Tradice slovakistiky na MU od počátků až do dnešní doby spolu s její bilancí byla předmětem příspěvku J. Bartákové (Brno). Autorka připomenula klí-